

Οφθαλμός αντί οφθαλμού;

Τις τελευταίες δεκαετίες έχουν χυθεί τόνοι μελανιού για τους Παπανδρέου και τη ζωή τους. Κι όμως. Ίσως, τελικά, να μην ξέρουμε τίποτα, παρά μόνο όσα εκείνοι θέλησαν κατά καιρούς να μάθουμε γι' αυτούς. «Μια εικόνα χίλια ψέματα», γράφει η Μ. Παπανδρέου σε ένα από τα κεφάλαια του βιβλίου της... αποδομώντας με μια φράση μια φωτογραφία που κατά τις εφημερίδες της εποχής αποτύπωνε την οικογενειακή τους ευτυχία με τον Ανδρέα.

Κάθε κεφάλαιο του βιβλίου είναι γεμάτο εναλλαγές. Μια μείξη από άγνωστα πολιτικά γεγονότα, δραστηριότητες της ίδιας της Μ. Παπανδρέου στο φεμινιστικό και ειρηνευτικό κίνημα, αλλά και απόκρυφες στιγμές της με τον Ανδρέα είτε στο ζενίθ του έρωτά τους είτε στο ναδίρ όταν η «αεροσυνοδός», όπως αποκαλεί τη Δήμητρα Λιάνη σε όλο το βιβλίο, μπήκε στη ζωή τους.

Δεν ήταν η πρώτη εξωσυζυγική σχέση του Ανδρέα. Ήταν, όμως, η πιο σοβαρή. Και αυτή που οδήγησε τη Μαργαρίτα, λίγους μήνες μετά αφού το ανακάλυψε, στην αγκαλιά ενός μυστηριώδους Γάλλου αξιωματικού. Μια δική της εξωσυζυγική σχέση που δεν ήξερε κανείς έως σήμερα. Την αποκαλύπτει στο βιβλίο μαζί με πολλά ακόμη άγνωστα για την προσωπική της ζωή.

Ο φίλος και εραστής Πιερ...

Η Μαργαρίτα γνώρισε τον «Πιερ», όπως τον αποκαλεί, την άνοιξη του 1986 σε μια αεροπορική πτήση για Αμερική. Ήταν υψηλόβαθμος αξιωματούχος του γαλλικού Στρατού στο NATO και έδινε διαλέξεις για το Ευρωπαϊκό Κίνημα Ειρήνης ως μέλος μιας περιβαλλοντικής οργάνωσης.

Για τον Πιερ: «Το πρόσωπό του ήταν σμιλεμένο, είχε τετράγωνο πιγούνι με λακκάκι, ανοικτά καστανά μάτια. Πολύ αρρενωπός. Είχα μπροστά μου έναν Κερκ Ντάγκλας, έναν Κάρυ Γκραντ»

«Αυτή την άνοιξη λαχταρούσα το ρομάντζο στη ζωή μου, ένα νέο ρομάντζο. Το παλιό φάνταζε ανεπανόρθωτο και διαβρωμένο από το παιγνίδι εξουσίας, ανταγωνιστικότητας, συμπόρευσης με τους θεούς του κατεστημένου - και τις "θεές" έξω από αυτό», γράφει η Μ. Παπανδρέου, η οποία είχε ήδη μάθει για τη σχέση Ανδρέα - Δήμητρας.

Ο «Πιερ» ήταν 10 χρόνια νεότερός της, γύρω στα 55. «Το πρόσωπό του ήταν σμιλεμένο, είχε τετράγωνο πιγούνι με λακκάκι, ανοικτά καστανά μάτια. Πολύ αρρενωπός. Είχα μπροστά μου έναν Κερκ Ντάγκλας, έναν Κάρυ Γκραντ», τον περιγράφει.

Τον συναντούσε στην Αμερική, στην Ελλάδα και όπου αλλού συνέπιπταν τα προγράμματά τους. Ήταν ο φίλος και εραστής της επί δύο χρόνια, οπότε του ζήτησε να διακόψουν επιχειρώντας μια τελευταία προσπάθεια επανένωσης με τον Ανδρέα. Ο «Πιερ» ήταν πάντα εκεί, όταν τον χρειαζόταν. Εφυγε όταν του το ζήτησε.

Η ...αεροσυνοδός

«Ο Ανδρέας ήταν ένας πιστός σύζυγος, ώσπου γυρίσαμε στην Ελλάδα»... γράφει η Μ. Παπανδρέου. «Το χειρότερο από όλα για μένα ήταν ο ενθουσιασμός του Ανδρέα για τη γυναίκα που τον γοήτευε. Αυτός ο "ενθουσιασμός" τον τύφλωνε ως προς την πραγματικότητα, την υπευθυνότητα, την επιχειρηματολογία. Ακριβώς όπως συμβαίνει με τον αλκοολικό. Πώς να κάνεις έναν αλκοολικό να παραδεχτεί πως στ' αλήθεια είναι αλκοολικός; Παρ' όλα αυτά, ο Ανδρέας είχε επίγνωση της αδυναμίας του στο γυναικείο φύλο. Είχε πάει και σε ψυχίατρο πριν παντρευτούμε να το συζητήσει. Ο ψυχίατρος τον ρώτησε αν τον επηρέαζε με κάποιο τρόπο στην επαγγελματική του καριέρα. Όταν απάντησε "όχι", ο φοβερός γιατρός αποκρίθηκε πως δεν έχρηζε ψυχιατρικής βοήθειας».

Ο Α. Παπανδρέου, σύμφωνα με τις περιγραφές της Μαργαρίτας ήταν ένας άπιστος σύζυγος. Ωστόσο, στο τέλος πάντα επέστρεφε σε εκείνη. Μέχρι τη γνωριμία του με την «αεροσυνοδό», στις αρχές του 1986. Η Μ. Παπανδρέου είχε δει τον τρόπο που προσέγγιζε η Δήμητρα τον Ανδρέα ως μέλος του πληρώματος του πρωθυπουργικού αεροσκάφους και προσπαθούσε να την κρατήσει μακριά. Μάταια. Η Μ. Παπανδρέου περιγράφει άγνωστα περιστατικά και διαλόγους. Όπως τη δεξίωση στο σπίτι του Έλληνα πρέσβη στο Λονδίνο λίγους μήνες μετά τη γνωριμία της Δήμητρας και του Ανδρέα.

Η Μαργαρίτα περιμένοντας να φτάσει ο Ανδρέας στην κατοικία του πρέσβη ζήτησε να ξεκουραστεί σε ένα δωμάτιο. Μια ώρα αργότερα, η φίλη της που τη συνόδευε μπήκε αναστατωμένη: "Ήρθε... μαζί της", της είπε. "Μαζί της; Τι εννοείς μαζί της αναφώνησα. Έχει τρελαθεί τελείως. Η ίδια «δραπέτευσε» από την κατοικία, ενώ στην επιστροφή τους την άλλη ημέρα στο αεροσκάφος είπε στον Ανδρέα: «Για όνομα του Θεού, Ανδρέα, θα μπορούσε να είναι κόρη σου!». «Ναι, δεν είναι πολύ ωραίο;», ήταν η απάντησή του.

Η συζήτηση για διαζύγιο και το θρυλικό νεύμα

Ακολούθησαν τα χρόνια της κόλασης. Με διαρκή σκαμπανεβάσματα, αποτυχημένες προσπάθειες επανασύνδεσης, ατέρμονες συζητήσεις για το διαζύγιο, πίκρες και κλάματα. Το 1987 το ζευγάρι ζούσε πια χωριστά και όλη η Ελλάδα ήξερε το «ροζ» σκάνδαλο. Η Μαργαρίτα ζήτησε από τον Ανδρέα να μιλήσουν: "Όταν άνοιξα την πόρτα του σπιτιού, είδα με κατάπληξη πως εκεί ήταν ο Μένιος ο δικηγόρος και ο Κώστας ο ψυχίατρος. Ζήτησα από τον Ανδρέα να τους πει να φύγουν. Απάντησε πως είναι σημαντικό να είναι παρόντες. "Εσύ ζήτησες αυτή τη συνάντηση. Τι θέλεις από μένα;".

Το βλέμμα του ήταν αυστηρό. Ξαφνικά το να πω ότι θέλω διαζύγιο δεν μου φαινόταν σωστό σε αυτό το περιβάλλον. "Προτείνω να προσπαθήσουμε να φτιάξουμε τη σχέση μας και να κάνουμε κάποιες κοινές δημόσιες εμφανίσεις προκειμένου να σταματήσουν τα σχόλια".

Έχω μια άλλη ιδέα..., αποκρίθηκε αργά ο Ανδρέας. Θα μπορούσαμε να ανακοινώσουμε πως είμαστε σε διάσταση. Προσπάθησα να μη δείξω κάποια αντίδραση. Ήταν η πρώτη φορά που έλεγε αυτές τις λέξεις. "Ναι", είπα. "Αλλά αυτό θα κρατούσε το θέμα ανοικτό -θα είμαστε ή δεν θα είμαστε μαζί- σαν τηλεοπτικό σήριαλ. Γιατί δεν ανακοινώνουμε ότι απλώς παίρνουμε διαζύγιο;

Δεν θέλω διαζύγιο. Δεν σκοπεύω να πάρω διαζύγιο. Δεν πρόκειται να ξαναπαντρευτώ. Δεν θέλεις διαζύγιο, αλλά η συμπεριφορά σου με αναγκάζει να το σκέφτομαι, περιγράφει στο βιβλίο. Όσες χλιαρές προσπάθειες επανασύνδεσης ακολούθησαν, δεν απέδωσαν. Το 1988 ο Α. Παπανδρέου αρρώστησε ξαφνικά και μεταφέρθηκε στο Χέρφιλντ. Μαζί του ήταν η Δήμητρα.

Ο Παπανδρέου επέστρεφε στις 23 Σεπτεμβρίου από το Λονδίνο. Η Μαργαρίτα περιγράφει τη σκηνή με το νεύμα του Ανδρέα την «αεροσυνοδό». «Ο Ανδρέας, ο πρωθυπουργός ήταν ο εραστής μου, ο σύζυγός μου, ο πατέρας των παιδιών μου, ο σύντροφός μου στις πολιτικές δράσεις. Η κίνησή του ήταν το τελειωτικό χτύπημα - το δηλητηριασμένο βέλος κατευθείαν στο στήθος, στην καρδιά μου. Αλλά τον αγαπούσα ακόμα. Ήταν ο αετός μου και ο δεσμός δεν μπορούσε να διαρραγεί. Ήταν παρ' άλλα αυτά και η λύτρωσή μου.